**VANDANA SINGH - DELHI**

Traducere din limba engleză

ROXANA BRÎNCEANU

Tânăra scriitoare VANDANA SINGH s-a născut şi a fost educată în India, iar actualmente locuieşte cu familia în Statele Unite, unde predă fizica şi scrie. Povestirile i-au apărut în câtevavolume *din Polyphony,* ca şi în *Strange Horizons, Trampoline* şi *So Long Been Dreaming.* Prima ei carte pentru copii, *Young uncle Comes to Town,* a fost publicată în India.

În povestirea tulburătoare ce urmează, ea ne arată un bărbat care este bântuit nu de o *singură* fantomă, sau de o familie de fantome, ci de un *oraş* întreg...

În seara asta este profund conştient de prezenţa oraşului: pietrele sale antice, casele de cărămidă cu acoperiş plat, frânghiile de rufe, culori vii şi lucioase fluturând ca nişte flamuri, străzile mărginite de copaci neem sufocate de trafic. Un au-tobuz traversează podul sub care el îşi facuse culcuş. Noap-' tea miroase a iasomie şi urină stătută, şi a praful de pe terenul de cricket aflat de partea cealaltă a străzii. Alături de el, un bărbat îşi aprinde o bidi: cu faţa plecată, pe jumătate în umbră, şi are impresia că se recunoaşte pe sine. Se îndreaptă spre bărbat, care pare a fi un alt vagabond.

– Mă cheamă Aseem, zice.

Bărbatul, duhnind a mahorcă, se holbează la el, tuşeşte şi scuipă:

– *Kya chahiye?*

Aseem se retrage în grabă. Nu, omul acesta nu este eul mai în vârstă al lui Aseem; oricum, Aseem nu-şi poate imagina că s-ar fi putut apuca de fumat bidi indiferent în ce etapă a vieţii s-ar fi aflat. Părăseşte adăpostul precar al podului, străduţa liniştită care trece pe sub el, şi-şi croieşte drum printre gu-noaiele şi felinarele anemice până la autostrada luminată de neoane. Noul oraş e mai puţin ameţitor, crede el; culorile sunt mai solide,

luminile orbitoare, astfel că nu poate vedea aparițiile la fel de limpede. Dar o dată a văzut un lăptar trecând pe lângă el pe strada Shahjahan, însoțit de o vacă albă, cocoşată, cu o talangă. Sub falnicii copaci bătrâni care umbresc parțial lumi-nile stradale, lăptarul s-a oprit ca să-i vorbească vacii sale şi s-a pierdut apoi în penumbra amurgului.

Când era mai tânăr, credea că aparițiile pe care le vedea erau fantome ale morților, dar acum ştie că nu acesta e adevărul. Acum are o teorie care spune că viziunile sale sunt amăgiri ale timpului, încâlceli produse când o parte a fluxului temporal se freacă de un altul şi cele două se suprapun pentru un moment. Decisese ( după ani de luptă) că la urma urmelor el nu e nebun; creierul său este alcătuit altfel decât al celorlalți, permițându-i să discearnă aceste coincidențe temporale. Ştie că nu e singurul cu asemenea capacități, pentru că unii dintre oamenii pe care îi vede îl văd şi ei, şi se retrag speriați. Gândul că este o fantomă pentru nişte oameni morți de mult sau încă nenăscuți pe lumea asta îl amuză şi în acelaşi timp îl şi îngrozeşte.

Cele mai multe apariții le-a văzut în părțile vechi ale oraşului, şi nu ştie sigur de ce. Delhi are o istorie bogată, fără îndoială.

irecmuT oraşmm se conmnaa cu mnuT, cana rram ranaava din legendara Mahabharata au fondat pentru prima dată fa-buloasa lor capitală, Indraprastha, acum vreo 3 000 de ani. Numai în timpurile Evului Mediu au existat şapte oraşe Delhi, îşi aminteşte el, dintr-o carte de istorie mult citită - iar al op-tulea oraş a fost înființat de britanici în zilele Raj-ului. Oraşul contemporan, al nouălea, este cel mai mare. Vechile oraşe mai sunt vii doar pentru Aseem, întrezărite ca nişte insule misterioase de pe o corabie în mişcare, dar cu toate acestea reale. Şi-ar dori să poată discuta despre viziunile sale temporale cu cineva care să-l ia în serios şi să-l ajute să priceapă natura şi limitele maladiei sale bizare, dar în mod ironic singura persoană înțele-gătoare pe care o întâlnise şi care se afla în aceeaşi situație se întâmplase să trăiască în anul 1100 sau cam pe acolo, în timpul lui Prithviraj Chauhan, ultimul conducător hindu din Delhi.

Trecea pe lângă coloanele decolorate ale unei clădiri vechi din Connaught Place când o zărise: o bătrână cu fustă lungă şi şal, mergând indiferentă prin parcare, trupul ei ridicându-se deasupra străzii şi căzând

sub suprafața ei paralel cu o topo-grafie invizibilă. Ajunse față în față cu Aseem - şi îl văzu. Amândoi se opriră. Imagini din mediul ei erau agățate de ea ca nişte panglici cenuşii - văzu ceață, întunericul pădurii, în spatele ei. Brusc, în mijlocul verii, simți miros proaspăt de ploaie. Ea întinse întrebător un braț spre el dar nu îl atinse."

– Tu din ce epocă eşti? zise, într-un dialect hindi nefamiliar.

Nu ştiu cum să răspundă la întrebare, sau cum să-şi înfrâneze viul şoc al bucuriei. Şi ea privise dincolo de barierele timpului şi întrezărise alți oameni, alte epoci. Ea îl numi pe Prithviraj Chauhan regele ei. Aseem îi spuse că el trăia la vreo 900 de ani după Chauhan. Schimbară poveşti despre alte viziuni - ea văzuse

armate, sulițe scânteind, şi oameni palizi cu bărbi galbene, *şi* o femeie într-o trăsură de metal, plângând. El reuşi să-i explice câteva dintre aceste lucruri înainte ca ea să înceapă să dispară. Porni spre ea ca şi cum ar fi vrut să intre în lumea ei, dar se izbi de un stâlp. Ridicându-se de pe jos, auzi râsete batjocoritoare. Sub arcade un lustragiu şi un bărbat care mesteca frunze de betel se holbau la el, bucurându-se de spectacol.

Odată îl întâlnise pe împăratul nebun, Mohammad Shah. Se plimba prin Fortul Roşu într-o după -amiază târziu, evitând îngrămădeala turiştilor şi aparatele lor de fotografiat, şi se simțea deosebit de agitat. În aer era o aromă de fum fiindcă un grădinar de prin împrejurimi ardea frunzele uscate. Pe măsură ce apunea soarele, zidurile de piatră roşie ale fortului străluceau, apoi se întunecau. Coborî noaptea, acoperind meterezele înalte, pajiştile peste care rătăcea el, frumusețea scli-pitoare a Moscheii Perlei, curbele languroase ale acum înde-părtatei Yamuna ce curgea odată pe sub această terasă de marmură. Văzu un bărbat stând în picioare, aplecat peste ba-lustradă, îmbrăcat într-un sherwani de mătase roşie, cu biju-terii la gât şi o piatră prețioasă prinsă pe turban. Omul mirosea a vin şi esență de trandafir, şi cânta un cântec despre o noapte de despărțire de Cea Iubită, amestecând cuvintele.

*Bairan bhayii raat sakhiya...*

*Mammad Shah piya sada Rangila...*

Mohammad Shah Rangila, la începutul anilor 1700, îşi aminti Aseem.

Împăratul care iubeamuzica, poezia şi vinul mai mult decât orice altceva, care ignora avertismentele despre marşul regelui persan către Delhi însoțit de o armată imensă…

– Ascultă, Rege, şopti repede Aseem, întrebându-se dacă ar putea schimba cursul istoriei, trebuie să te pregăteşti de

război. Altfel Nadir Shah va cotropi oraşul. Mii de oameni vor fi măcelăriti de armata sa…

Regele ridică ochii întunecați de vin.

– Dispari, fantomă!

Câteodată se opreşte pe pajiştile de la India Gate din inima Delhi-ului modern şi cumpără îngheţată de la un negustor, pe care o mănâncă stând lângă una dintre fântânile construite de Lutyens. Urmărind jocul de lumini pe apa sclipitoare, se gândeşte la invadatorii britanici, care au adus una dintre cele mai vechi şi mai bogate civilizații de pe pământ la sărăcie ab-jectă în numai două sute de ani. Au construit aceste edificii mărețe, clădiri grațioase şi fântâni, dar au trebuit să le lase în urmă pe toate. Regi au venit şi s-au dus, albii goras au venit şi au plecat, dar oraşul continuă să trăiască. Câteodată vede apariții ale goras-ilor, fețe palide trecândpe lângă el pe jos sau călare pe cai. De fiecare dată strigă la ei:

– Poporul vostru e condamnat. O să plecați de aici. Imperiul vostru se va prăbuşi.

Din când în când ei îi aruncă câte o privire, speriați, înainte de a dispărea.

În clipele lui mai fanteziste se întreabă dacă nu cumva chiar el, într-un anumit fel, nu *aprovocat* istoria să se întâmple aşa cum s-a întâmplat. Dacă nu a plantat o sămânță de îndoială în mintea ofițerilor britanici cu privire la stabilitatea Imperiului. Dacă, în ciuda intențiilor sale bune, nu l-a convins pe Moham-mad Shah că iminenta invazie nu este o amenintare reală, ci un complot țesut împotriva sa de duhurile rele. Dar ştie că în afară de împărat nici unul dintre cei cu care comunicase nu are cu adevărat însemnătate asupra cursului istoriei, iar el pur şi simplu îşi face iluzii asupra propriei sale importanțe.

Totuşi se simte obligat să-şi noteze întâlnirile cele mai interesante.

Poartă tot timpul la el un caiet gros, uzat, din care jumătate este dedicat înregistrării acestor aventuri temporale. Dar pentru că aparițiile pe care le vede sunt atât de clare, uneori nu e sigur dacă fețele pe care le întrezăreşte în mulțime, sau omul învelit în şaluri care trece pe lângă el într-o noapte rece, aparțin acestui timp sau vreunui altul. Numai câte o distonantă - spațială sau temporală - distinge aparițiile de restul oamenilor.

Câteodată vede şi peisaje, dar rar - un orizont împestrițat cu palate şi acoperişuri ascuțite de temple, o pădure în mijlo-cul unei străduțe aglomerate - şi o dată, cel mai straniu, o zonă cu turnuri înalte, ornamentate, ajungând până la nori. Fiecare asemenea viziune pare a fi încărcată cu o energie aparte, ca o scenă luminată de fulger. Şi cu toate că aparițiile sunt alea-toare şi nu se repetă prea des, există anumite locuri în care vede (crede el) mereu aceiaşi oameni. De exemplu, în timp ce călătoreşte cu metroul vede aproape întotdeauna oameni în tunele, plutind prin tren şi printre pasagerii de pe peroane, îmbrăcați în zdrențe, cu fețe palide şi nesănătoase ca şi cum nu ar fi văzut niciodată soarele. Prima dată când îi văzuse se înfiorase. „Metroul e destul de nou" gândise în sinea lui, „şi e primul sistem de trenuri subterane din Delhi. Aşadar ceea ce văd trebuie să fie din viitor..."

Într-o zi, îşi spuse, va scrie o istorie a viitorului.

Strada se numeşte Nai Sarak, un nume pe care întotdeauna l-a considerat absurd. Înseamnă Drumul Nou, dar drumul acesta nu mai e de multă vreme nou. Ar putea traversa strada

din două salturi dacă n-ar fi aşa de plin de lume, umăr lângă umăr. Şi casele sunt la fel, înghesuite una în alta cu ferestre ca nişte ochi lipsiți de strălucire, şi scări înguste şi prăfuite şi alei chiar şi mai înguste printre ele. Parterul este ocupat de mici magazine vechi conținând grămezi de cărți cu miros proaspăt şi întepător, o aromă care te trezeşte precum cea de cafea. E o zi caniculară, şi fără nici o umbră. Fata pe care o urmăreşte este doar o altă studentă la Universitatea din Delhi în căutare de chilipiruri, care se fereşte să nu fie îmbrâncită sau pipăită, şi mai ales să nu i se fure poşeta. Băieței desculți aleargă ducând limonada în pahare ciobite, şi bătrâni graşi stau în maiouri în spatele tejghelelor, târguindu-se înverşunați cu studenți

palizi şi lipsiți de apărare prin zumzetul ventilatoa-relor electrice, frecându-şi palmele umede de burțile păroase în timp ce îşi sorb băuturile la gheață, făcând apoi semn vreu-nui copil al nimănui atunci când tranzacția se încheie, pentru ca volumul dorit să poată fi depus în mâinile febrile ale tânărului. Unii dintre proprietarii magazinelor adaugă o mică predică pe tema „învață fiule, fa-i mândri pe părinții tăi..." Aseem nu a mai fost pe aici de mult (de fapt, din vremea când el însuşi era la colegiu); nu e pregătit pentru aşa ceva: lumina puternică a zilei, domul alb al moscheii ridicându-se în spa-tele lui, vechile ziduri de piatră ale oraşului încorsetându-1, închizându-l printre oameni, sudoare şi praf. E amețit de albele kurtas ale bărbaților, bărbile îngrijite şi tichiile de rugăciune; se află, desigur, în partea musulmană a oraşului, Vechiul Delhi, dar nu e atât de romantic cum îl făcea să pară bunica lui. Are o sclipire rară de amintire din trecut de pe vre-mea când era copil mic şi asculta poveştile bătrânei. Bunica lui fusese una dintre acele hinduse care nu se întorsese niciodată

În vechiul Delhi după nebunia Divizării din 1947, când revol-tele hindu-islamice uciseseră mii de oameni, însă el îşi amintea cum vorbea ea despre locurile copilăriei sale: *parathe-walon-ki-gali,* strada vânzătorilor de paratha, unde în toate magazinele se coceau lipii proaspete de toate felurile posibile, umplute cu cartofi condimentați sau carne de miel, sau frunze de schinduf, sau conopidă zdrobită şi ardei roşu iute; şi Dariba Kalan, unde după sute de ani încă se mai vindea cel mai bun şi mai pur ar-gint din lume, lanțuri delicate şi brățări pentru mâini şi glezne. Prin gloata care se îmbulzea în aceste locuri văzuse apariții de curtezane şi bărbați tineri, sângele, tunetul invaziilor şi trupu-rile prinților spânzurați de soldații britanici. Pentru el oraşul vechi, împrejmuit de ziduri înalte, erodate, din piatră, este ca inima unei bătrâne care visează mereu la tineretea ei.

*9*

Fata care i-a atras atentia continuă să înainteze. Aseem n-a

*9*

reuşit să o vadă aşa cum trebuie - tot ce a observat sunt ochii întunecați, şi moartea din ei. După atâția ani petrecuți în oraş a învățat să recunoască un soi de preocupare în ochii unora dintre concetățenii săi:

dorința pentru anonimatul final adus de moarte. Uneori, ca în acest caz, ştie înaintea lor.

Fata intră într-un magazin. Proprietarul, un tânăr cu constituție de luptător, e îmbrăcat numai în şort de bumbac. Masorul lucrează la spatele lui, frământându-i şi sculptându-i muşchii lucioşi, aurii. Tânărul spune:

– Biochimie avansată? Watkins? Una singură, una singură a mai rămas.

Strigă în interiorul întunecat, cavernos, şi apare nelipsitul băiat aducând volumul de parcă ar fi o carte rară. Chipul fetei etalează prea multă uşurare; e condamnată chiar înainte de a începe târguiala. Renunță la banii ei cu un aer resemnat, iese

afară în lumina zgomotoasă, şi e cuprinsă de mulțime ca o bucată de lemn aruncată într-un râu. Împinge şi-şi croieşte drum cu coatele, evitând mâinile anonime care se întind spre sânii sau spatele ei. El o pierde din vedere pentru o clipă, dar iat-o, trecând pe lângă moschee spre stația de autobuz de pe strada principală. În stația de autobuz surprinde ochii lui Aseem şi-i aruncă o privire rece, prevenitoare. Acum se apropie un au-tobuz, plin de oameni, tineri atârnând la uşi ca la prora unui vas. O vede luptându-se prin mulțime către autobuz, iar în ul-tima clipă ajunge chiar în calea lui. Autobuzul nu opreşte, ci ( în maniera chinuitoare a autobuzelor din Delhi) abia încetineşte, ca şi cum s-ar juca de-a prinselea cu mulțimea. Monstrul imens de metal galben cu verde se repede asupra ei, iar ea stă înlem-nită, strângându-şi sacoşa cu cărți. Acesta este momentul lui Aseem. Se aruncă spre fată, împingând-o din drum, apucând-o înainte să cadă la pământ. Urechile lui aud un urlet, scrâşnetul frânelor, şi şoferul strigând. Cărțile ei sunt împrăştiate pe jos. O ajută să le adune. Ea tremură din cauza şocului. În ochii ei se vede pentru o clipă pe sine: un vagabond, cu obrajii nebărbieriți, cu părul nepieptănat. Îi spune: nu face asta, niciodată să nu faci asta. Viața nu e niciodată atât de lipsită de speranță. Ai un rost pe care trebuie să-l îndeplineşti. Repetă asta ca pe o mantră, în timp ce ea priveşte uluită, de parcă nu ar înțelege că a vrut să se sinucidă. El poate vedea ce anume o nedumereşte: vorbeşte hindi corect, îngrijit, iar trăsăturile englezeşti şi tenul deschis îl plasează printre cei educați din clasa de mijloc,

cum e şi ea, însă aspectul lui spune altceva. Deşi ştie că nu e femeia pe care o caută el, scoate foaia printată doar ca să se asigure. Nu, nu e ea. Obrajii sunt prea slabi, bărbia nu e destul de ascuțită, îndeasă una dintre cărțile de vizită în mâna ei şi pleacă. Din

depărtare, o vede uitându-se la cartea de vizită şi încruntându-se. Oare o s-o arunce? În ultimul moment îi dă drumul în sacoşa cu cărți. Îşi aminteşte mult prea limpede când a primit el pentru prima dată o astfel de carte de vizită. „Îți faci griji în legătură cu viitorul tău? Consultă-l pe Pandit Vidyanath. Birou compu-terizat cu aer condiționat. Descoperă-ți adevăratul Rost în Viață." Poartă un logo cu un fagure de albine şi o adresă din South Delhi.

Mai târziu va descrie această întâlnire în a doua jumătate a caietului său. În trei ani, a umplut aproape complet partea asta. A oprit băieți tineri să se arunce de pe podurile care tra-versează Yamuna. A împiedicat femei de la salturi de pe clădirile înalte, de la otrăvirea cu kerosen, de la întâlniri ucigaşe cu tra-ficul oraşului. Toate astea căutând-o pe *ea,* cea a cărei poveste va fi ultima din caiet.

Însă cea care deschide această serie este chiar povestea lui...

*

Cu trei ani în urmă. Stă pe unul dintre podurile care tra-versează Yamuna. În aer e o ceață grea, mirositoare, ca acelea care strică diminetile de iarnă din Delhi. Tremură din cauza frigului, şi pentru că e obosit, obosit de aparițiile care l-au chi-nuit întotdeauna, obosit de nesfârşitele runde de tratamente şi de întâlnirile cu doctorii şi psihologii. Tocmai îi scrisese o scrisoare logodnicei sale, punând capăt relației lor şi aşa fra-gile. Cu două luni în urmă încetase să se mai ducă la facultate. Mama şi tatăl său muriseră de un an, respectiv doi, şi nu mai exista nimeni care să-l consoleze, cu excepția rudelor din alte oraşe care îl cunoşteau numai după reputația sa de persoană cu probleme. Noaptea trecută încercase, ca o ultimă soluție, să părăsească Delhi, sperând că poate viziunile vor înceta. Ajunsese până în gară. Se aşezase la coadă în fața ghişeului de bi-lete, împins de tineri cu saci de voiaj şi matroane agresive în sari-uri colorate. „Numele?" întrebase omul de la ghişeu, dar Aseem nu-şi putuse aminti. În jurul său, interiorul

cavernos al gării răsuna, hamali îmbrăcați în roşu alergau, balansând bagaje etajate pe capetele lor cu turbane, şi valuri largi de călători viermuiau pe scările care duceau sus pe platforme. Oame-nii îl înghionteau, spunându-i să se grăbească, dar el nu se putea gândi decât la trenurile nemişcate dintre peroane, fumegând în aerul rece, şuierând uşor ca nişte şerpi calzi, aşteptând să-l ducă departe. Gândul plecării îl umplu de o groază subită. Se întorsese şi părăsise gara. Afară în noaptea rece sclipitoare res-pirase adânc, o respirație puternică de uşurare, de parcă ar fi scăpat de propria-i moarte.

Aşadar iată-1, în dimineața de după tentativa de evadare, stând pe pod şi tremurând în ceață. Observă o crăpătură în balustrada de beton, pe care o urmăreşte cu degetul până la lăstarul unui smochin crescând pe partea exterioară a parape-tului. Şi-o aminteşte pe mama lui smulgând lăstarii de smo-chin din zidurile şi pavajul curții casei lor, în ciuda protestelor lui. Îşi aminteşte ce greu îi era să vadă, în fiecare mlădiță fra-gilă, uriaşul copac matur. Aplecându-se peste pod, se trezeşte întrebându-se care va cădea primul - smochinul sau podul. Exact atunci aude o bicicletă pe drumul din spatele lui, una care trebuia unsă, şi, înainte să-şi dea seama, un individ necio-plit cu o barbă răvăşită apăruse din ceață, trăgându-l de lângă parapet înapoi în stradă.

– Nu fi prost, nu face asta, zice străinul, respirând greu. Bicicleta zace pe caldarâm, cu una dintre roți învârtindu-se.

Uite, ia asta, mai spune, îndesând o carte de vizită în mâna moale a lui Aseem. Du-te să-i vezi. Dacă ei nu-ți pot oferi un motiv pentru care să trăieşti, nici propria ta mama nu poate.

Adresa de pe cartea de vizită se dovedeşte a fi într-o piață mică de lângă Sarojini Nagar. În jurul unui scuar prăfuit cu iarbă uscată unde omniprezenții câini vagabonzi dorm agitat în soarele palid, este un şir de magazine. Locul pe care îl caută el este un magazin aflat pe colț, alături de un imens copac jamun. Sub copac, trei vaci albe gheboase rumegă, privindu-l cu o indiferență bovină. Aseem îşi croieşte drum prin vacar-mul produs de biciclete, ricşe cu motor şi oameni, şi ajunge în fața unei uşi închise cu un mic semn pe care scrie doar „Pan-dit Vidyanath. Consultații". Intră.

Pandit nu este acolo, dar un asistent, un tânăr slab cu chip serios, îi face semn lui Aseem spre un scaun. Asistentul stă în spatele unui birou pe care se află un PC, o imprimantă şi o plăcuță cu numele său: Om Prakash, licență în fizică (picată), Universitatea din Delhi. Există o fereastră cu aparatul de aer condiționat promis (aparent scos din funcțiune) ocupându-i jumătatea inferioară. Pe cealaltă parte a ferestrei se află un fa-gure în curs de formare. Aseem simte că a venit în locul ne-potrivit şi deja regretă capriciul care l-a adus aici, dar fagurele îl fascinează, cum poate fi în acelaşi timp imobil şi în mişcare, şi cum albinele se coordonează una cu cealaltă, de parcă ar exe-cuta un dans complicat. Două albine se târăsc pe computer, iar o alta pe brațul asistentului. Om Prakash pare complet netulburat; îl asigură pe Aseem că albinele sunt inofensive, şi îi arată borcanele cu miere de pe raftul din spatele lui, în cazul în care îl interesează. Se pare că albinele aparțin lui Pandit Vidyanath, un om cu multe talente, care este foarte

ocupat fiindcă lucrează de asemenea şi pentru oraş. (Aseem are o bănuială că probabil marele om nu e mai mult decât un umil funcționar la un oficiu municipal.) Mierea costă zece rupii borcanul. Aseem scutură din cap, iar Om Prakash re-vine la afaceri dregându-şi zgomotos glasul, îi pune întrebări şi înregistrează răspunsurile în calculator. Deja Aseem se simte ca un fraier.

– De unde cunoaşte calculatorul tău viitorul? întreabă Aseem. Om Prakash are o grație suplă, de girafa, deşi nu e un bărbat

Înalt. Face un gest critic cu mâinile lui lungi şi subțiri, care se transmite până sus la umerii mobili.

– Un computer e ca un stup. Mulți biți şi părți componente, nici una inteligentă în sine. Combină-le şi obții ceva care gândeşte. Calculatorul ăsta nu e unul obişnuit. L-a construit însuşi Pandit Vidyanath.

Om Prakash rânjeşte când imprimanta începe să bâzâie.

– Toți oamenii care vin aici caută înțelesuri. Fiecare per-soană are propria dharma, propriul său scop unic. Noi nu pre-zicem viitorul, pentru că viitorul este dincolo de puterile noastre, Sahib. Noi le spunem de ce trebuie să trăiască.

Îi înmânează lui Aseem o coală printată. Aparent, pagina nu are nici o

logică. Constă în x-uri aranjate aleatorpe foaie. O ține la distantă şi se conturează - neclar - fata unei femei.

**9 7 9**

– Cinee?

– Tu trebuie să interpretezi ce înseamnă acest desen, zice Om Prakash. Trebuie să trăieşti fiindcă este necesar s-o întâl-neşti pe această femeie, poate ca s-o salvezi sau să fii salvat. Poate să însemne că te-ai putea afla în locul şi la momentul potrivit pentru a o salva de la o soartă groaznică. Poate să fie sora sau fiica ta, sotia sau o străină.

În locul ochilor sunt pete întunecate, o insinuare de pomeți înalți şi o buclă de păr peste obraz, ascunzându-i pe jumătate gura. Fața e largă şi în formă de inimă, îngustându-se în drep-tul unei bărbii mici.

– Dar asta nu e prea clară... Ar putea fi aproape oricine. Cum o să ştiu...

– O să ştii când o s-o întâlneşti, spune Om Prakash cu fer-mitate. Nu trebuie să ne plătiți. Mulțumesc, domnule, şi poftiți nişte cărți de vizită pe care să le oferiți altor suflete nefericite.

Aseem ia pachetul de cărți de vizită şi pleacă. Nu are deloc încredere în întreaga afacere, în special partea cu „nu trebuie să plătiți". Să nu plătească? Într-un oraş ca Delhi?

Dar, în ciuda îndoielilor, constată că e intrigat. Se aşteptase la obişnuitele platitudini despre viață şi moarte, sentințele fa-taliste specifice prezicătorilor şarlatani, dar acest Vidyanath evident era un original. Faptul că Aseem trebuie să trăiască pur şi simplu ca să fie acolo pentru cineva la momentul nece-sar: ce idee amuzantă, modestă! Zilele trec şi ea prinde formă în mintea lui, capătă sens, iar el ajunge să creadă, fie şi numai pentru că trebuie să creadă în ceva. Analizează fețele oameni-lor din mulțime, de pe trotuarele prăfuite, din autobuzele su-praaglomerate, din metrou, şi o caută pe ea. Trăieşte pentru ca într-o zi drumurile lor să se intersecteze. În trei ani de zile s-a convins că ea există cu adevărat şi că îl aşteaptă. Şi-a încro-pit un fel de viață, lucrează la un fotograf din Lajpat Nagar unde poate dormi în nopțile de iarnă, sau face comisioane pentru proprietarii de magazine din Defence Colony, câştigând suficient ca să fie hrănit şi îmbrăcat. Timp de trei

ani a împărțit sute de cărți de vizită şi a trecut pe la adresa din South Delhi de zeci de ori. S-a obişnuit cu albinele, cu aerul condiționat

defunct, şi chiar cu Om Prakash. Cu toate că distanța dintre ei e prea mare ca să permită o prietenie ( în realitate o distanță de temperament), Aseem îi povesteşte lui Om Prakash des-pre aparițiile pe care le vede. Om Prakash primeşte aceste mărturisiri cu un rictus mai mult prostesc şi clătinând mult din cap a mirare, şi zice că îi va spune lui Pandit Vidyanath. Numai că de fiecare dată când vine Aseem nu e nici un semn de la Pandit Vidyanath, astfel că acum suspectează că nu există o astfel de persoană, că Om Prakash însuşi este, deşi impro-babil, mintea din spatele întregii afaceri.

Dar uneori perspectiva întâlnirii cu femeia îl sperie. Se ima-ginează salvând-o de la moarte sau de la o soartă mai rea decât moartea, îndeplinindu-şi în cele din urmă rostul. Dar după aceea, ce îl aşteaptă? îmbrățişarea uleioasă a Yamunei?

Sau ea îl va salva la rândul ei?

Unul dintre lucrurile care îi plac la oraş este modul în care se încalcă regulile. Delhi este un loc al contradicțiilor - transcende teza şi antiteza. Văzuse aici cocioabele săracilor şi monstruo-zitățile opulente ale bogaților. La intersecțiile principale, unde cei bogați aşteaptă nerăbdători în maşinile lor cu aer condiționat schimbarea culorii semaforului, văzuse copii ai străzii numai piele şi os alergând de la o maşină la alta, vânzând reviste lucioase ca *Vogue* şi *Cosmopolitan.* Printre fițoşii nou-îmbogățiți hoinăresc turme de vaci şi câini vagabonzi; maimuțele rhesus se împere-chează frenetic prin copacii din jurul clădirii Parlamentului.

Nu dormise bine - noaptea trecută poliția facuse raiduri pe trotuarele din Aurobindo Marg. În zori era aşteptat un oarecare

VIP străin, astfel că gloata de pe marginile drumului fusese alun-gată de polițişti cu bastoane. Asta se mai întâmplase de câteva ori şi înainte, dar astăzi Aseem fumegă de mânie şi umilință: are o vânătaie pe spate acolo unde l-a lovit un polițist, şi îl arde în căldura neîndurătoare. Moartea pândeşte din spatele ochilor de nepătruns ai trecătorilor - dar de data asta este sătul de această apropiere a sa de moarte. Aşa că se duce în singurul loc unde poate lăsa în urmă oraşul fără să treacă de fapt dincolo de granițele

sale - o altă anomalie într-un oraş al surprizelor. În expansiu-nea nesfârşită a caselor de cărămidă şi străzilor aglomerate, în interiorul granițelor oraşului, se găseşte o pădure întreagă: Delhi Ridge, un plămân verde. Răcoarea pădurii îl atrage.

Doar puțin mai departe de strada principală pădurea e liniştită, cu excepția nelipsitului ciripit de păsări. Se simte ca într-un pântec călduț, verde. Sub acacii descoperă o veche ruină, una dintre multele rămăşițe fără nume din era medievală a oraşului Delhi. După ce o verifică în căutare de şerpi şi scor-pioni, se ghemuieşte sub un zid prăbuşit şi ațipeşte.

Ceva mai târziu, când soarele a apus şi căldura nu mai e atât de intensă, aude un sunet ca o bătaie, lin şi regulat, ca o ploaie uşoară pe un acoperiş de tablă. Vede o femeie - o fată - pe cărarea pietruită dinaintea lui, ținând în fața un baston. Evident e oarbă, şi s-a rătăcit. Acesta nu este un loc pentru o femeie singură. Îşi drege glasul şi ea tresare.

– E cineva aici?

Poartă o bluză lungă albastră peste şalvari de aceeaşi culoare, şi un şal în jurul umerilor. Materialul subțire al dupattei îi înconjoară capul, ascunzându-i pe jumătate fața, făcându-i trăsăturile neclare. Se uită la ea şi vede figura de pe hârtie. Sau crede că o vede.

– Te-ai rătăcit, zice el cu vocea tremurându-i de emotie. Cotrobăie prin buzunare după foaie. Cu siguranță a adormit şi visează. Oare nu o visase deja de atâtea şi atâtea ori?

– Unde vrei să mergi?

Ea apucă strâns bastonul. Umerii i se lasă în jos.

– Strada Naya Diwas, bunule domn. Am venit din Jaipur. Trebuia să mă întâlnesc cu sora mea, care locuieşte aici, dar mi-am pierdut actele. Mi-au spus că trebuie să am acte. Altfel o să mă trimită la Neechi-Dilli cu toți calicii şi criminalii. Nu vreau să ajung acolo! Sora mea are bani. Te rog, domnule, spune-mi cum să găsesc Naya Diwas!

El nu auzise niciodată de Naya Diwas sau Neechi Dilli. Strada Noii Zile? Delhi de Jos? Ce denumiri stranii. Îşi şterge transpirația de pe frunte.

– Nu există astfel de locuri. Cineva te-a îndrumat greşit. Intoarce-te pe drumul principal, ia-o la dreapta, e acolo o piață.

O să vin cu tine. N-o să-ți facă nimeni nici un rău. Te poți interesa acolo.

Ea îi mulțumeşte, uşurată. Îi spune că a auzit multe poveşti despre oraşul fabulos şi minaretele sale înalte bătute în pietre scumpe care se înalță până la cer, şi despre grădinile perfecte. Şi navele, udan khatolas argintii, care zboară printre lumi. E foarte emoționată să se afle în sfârşit aici în Oraşul Imaculat.

Ochii lui se măresc. Se ridică brusc, dar ea deja se pierde printre copaci. Foaia printată de calculator e în mâna lui, dar înainte să-i mai poată arunca încă o privire, ea dispare.

Ce i-a spus? Oare încotro se îndreaptă ea, în ce epocă viitoare, ghidată de speranța pe care i-o dăduse, şi care (se teme acum) ar putea fi falsă?

Se împleticeşte în jurul ruinei, deranjând hârciogii şi un stol adormit de păsărele gălăgioase, dar ştie că nu are nici o speranță s-o regăsească altfel decât din întâmplare. Coincidențele temporale au legile lor de nepătruns. Anticipase de atâtea ori acest moment, imaginându-şi atât bucuria, cât şi disperarea ca rezultat al său, dar niciodată această nelinişte, această nesigu-ranță. Se uită din nou la foaia printată. Să fie o simplă coincidență că apariția pe care o văzuse semăna cu imaginea? Dar dacă computerul lui Pandit Vidyanath genera ceva aleator, şi această căutare a lui, viata lui din ultimii câtiva ani, fusese com-

**7 9 9 7**

plet inutilă? Dacă Om Prakash sau Vidyanath (dacă există) se distrează cu această glumă complicată pe socoteala lui? Dacă se lăsase indus în eroare de propriile lui speranțe şi temeri?

Dar dincolo de toate astea e îngrijorat pentru acea tânără. Un singur lucru poate face - să se ducă la Om Prakash şi să afle adevărul de la el. La urma urmelor, dacă imaginea ei a fost generată de computerul lui Vidyanath, şi dacă Vidyanath nu e un escroc, ar trebui să ştie ceva despre ea, despre timpul ei. E o speranță foarte slabă, dar e tot ce are.

Ia metroul la întoarcere. Trenul şerpuieşte pe sub oraş prin tunelele încă noi, pe lângă stații puternic luminate unde mulțimea tălăzuieşte înăuntru şi în afară şi băiețeii vând ceai şi băuturi răcoritoare. Launa dintre

aceste opriri vede apariții de oameni cu fețe asudate şi palide, îmbrăcați în zdrențe; simte duhoarea trupurilor nespălate care au stat prea mult departe de soare. Ies din cimentul peronului ca din măruntaiele pământului. Îi mai văzuse şi înainte de mai multe ori; ştie că sunt dintr-un viitor la care preferase să nu se gândească. Dar acum îi trece fulgerător prin minte că sunt din viitorul fetei oarbe. Delhi de Jos - Neechi Dilli - asta trebuie să fie: un oraş

al săracilor, al marginalizaților, al criminalilor, în tunelele care urmează încă a fi săpate sub acel Delhi pe care îl cunoaşte el. Se gândeşte la metrou, scos din folosință într-un viitor îndepărtat, tunelele sale abandonate celor deposedați, iar oraşul de deasu-pra o desfatare de grădini şi construcții grațioase, turnuri înalte ajungândpână lanori. Văzuse cândva asta, îşi aminteşte. Oraşul Imaculat îl numise fata oarbă.

Când ajunge la magazinul lui Vidyanath e după -amiază târ-ziu, şi mica piațetă e plină cu umbre lungi. În stația de autobuz unde coboară stă o tânără, citind ceva. I se pare vag familiară; ea îi aruncă repede o privire, dar el o observă doar periferic.

Dă buzna în încăpere. Om Prakash citeşte o revistă, pe care o lasă jos surprins. O albină i se târăşte din ureche şi îşi ia zborul în sus într-un cerc larg către stupul de la fereastră. Aseem abia o remarcă.

– Unde e tipul ăla, Vidyanath? Om Prakash pare puțin alarmat.

– Patronul meu nu este aici, domnule.

– Uite, Om Prakash, s-a întâmplat ceva, ceva serios. Am întâl-nit-o pe fata de pe hârtie. Dar ea e din viitor. Trebuie să mă întorc s-o găsesc. Caută-l pe Vidyanath. Dacă imaginea ei a fost făcută de calculatorul lui, el trebuie să ştie cum să ajung la ea.

Om Prakash clatină trist din cap.

– Panditji vorbeşte numai prin computer. Se uită la stupul" de albine, apoi la Aseem: Panditji nu poate controla viitorul, ştii asta. Nu poate decât să-ți spună care e rostul tău. De ce eşti tu important.

– Dar am făcut o greşeală! Nu mi-am dat seama că e din alt timp. I-am spus ceva şi ea a dispărut înainte să pot face ceva. Ar putea fi în pericol! E un viitor groaznic, Om Prakash.

Există un oraş sub oraş în care trăiesc cei săraci. Iar deasu-pra este aer curat cu minarete înalte şi udan khatolas care zboară printre lumi. Nu există mizerie, cerşetori sau oameni săraci. Ca atunci când vin în oraş VlP-uri din străinătate şi poliţiştii îi alungă pe oamenii ca mine de pe străzile princi-pale. Dar Neechi Dilli e ca o închisoare, sunt convins. Ei nu pot vedea soarele.

Om Prakash îşi azvârle mâinile în aer.

– Ce-aş putea să spun, Sahib?

Aseem ocoleşte masa şi îl apucă pe Om Prakash de umeri.

– Spune-mi, Om Prakash, nu sunt nimic altceva decât un fir dintr-o ţesătură? Pot alege ceea ce fac, sau repet pur şi sim-plu nişte rânduri scrise de altcineva?

– Poţi alege să-mi rupi oasele, domnule, şi nimeni nu are cum să te oprească. Poţi alege să te arunci în Yamuna. Indi-ferent ce faci, afectează lumea într-un fel oarecare. Uneori efectele rămân mici, alteori cresc ca un smochin. Cauzalitatea aşa cum o numim noi este numai un efect de prim ordin. Buclele cauzale de ordinul doi sar din timp în timp, la fel ca în viziu-nile dumitale, domnule. Viitorul, spune Panditji, nu este nici determinat, nici nedeterminat.

Aseem îi dă drumul bărbatului. II doare capul şi e foarte obosit, iar Om Prakash nu msese mai coerent ca de obicei. Se simte golit de speranţă. În drum spre ieşire se întoarce să-i mai pună lui Om Prakash o întrebare.

– Spune-mi, Om Prakash, acest Pandit Vidyanath, dacă există - care e scopul lui? Ce încearcă să îndeplinească? Pentru cine lucrează?

– Pandit Vidyanath lucrează pentru oraş, după cum ştii. Altminteri lucrează doar pentru sine.

Iese afară în seara călduţă. Se îndreaptă spre staţia de auto-buz. Peste larma oamenilor, claxoanele maşinilor de pe stradă şi lătratul câinilor vagabonzi, poate auzi zumzetul îndepărtat al albinelor.

În statia de autobuz, femeia semicunoscută stă încă stu-diind o foaie printată de calculator în lumina nepotrivită a ilu-minatului stradal. Se uită repede la el, ca şi cum ar vrea să-i vorbească, dar se răzgândeşte. El se aşază năucit pe o bancă de ciment. Trei ani de anticipare, totul în zadar. Ar

trebui să scrie ultima poveste şi să-şi arunce caietul.

Mecanic, scoate caietul şi începe să scrie.

Ea îşi drege vocea. Evident nu e obişnuită să vorbească cu bărbați necunoscuți. Hainele şi purtarea ei arată că provine dintr-o familie respectabilă din clasa de mijloc. Apoi îşi aduce aminte de fata pe care a împins-o din fața autobuzului lângă Nai Sarak.

Ea îi întinde foaia.

– Înțelegi ceva din asta?

Desenul e şi mai neclar decât al lui. Întoarce hârtia, se încruntă la ea, şi i-o înapoiază.

– Îmi pare rău, eu nu văd nimic. Ea zice:

– Poți interpreta imaginea ca un cristal cu structură neobiş-nuită, sau profilul unui oraş cu turnuri înalte. Cine ştie? Luând în considerare faptul că eu studiez biochimia, iar tatăl meu vrea ca eu să devin arhitect la firma lui, nu e surprinzător că eu văd lucrurile astea aici. Într-adevăr amuzant.

Râde. El scoate un sunet care speră să fie politicos.

– Nu ştiu. Cred că fermecătorul şi nebunul de Om Prakash e puțin escroc. Iar tu te-ai înşelat în privința mea, apropo. Nu încercam să... mă sinucid atunci.

Acum pare că se apără. El ştie că nu s-a înşelat în legătură cu ceea ce văzuse în ochii ei. Dacă nu s-a întâmplat atunci, s-ar fi întâmplat altă dată - iar ea ştie asta.

– Totuşi, am venit aici dintr-un impuls, zice ea în grabă, m-am tot uitat la chestia asta şi m-am gândit la viața mea. Am luat deja câteva decizii privind viitorul meu.

Un autobuz se apropie clătinându-se de stație. Ea se uită la autobuz, apoi la el, şi ezită. Ştie că ea ar vrea să vorbească, dar continuă să mâzgălească în caiet. În ultima clipă înainte ca autobuzul să se îndepărtez, ea îşi aruncă geanta pe umăr, îi face semn cu mâna şi urcă. Privirea pe care o observase prima dată în ochii ei dispăruse, pentru moment. Astăzi este o per-soană diferită.

El termină de scris în caiet, şi cu un sentiment de inevita-bilitate care în mod bizar i se păru potrivit, ia un autobuz care să-l ducă peste unul

dintre podurile care traversează Yamuna.

*

Pe pod se apleacă peste parapetul de beton privind apele întunecate. E una din fantomele lui familiare: câti oameni a salvat pe podul ăsta? Lăstarul de smochin încă mai creşte într-o crăpătură a cimentului - municipalitatea îi smulge tot timpul, dar el are rădăcinile îngropate prea adânc ca să moară definitiv. În spatele lui sunt maşini, lumini şi zgomot de claxoane, vacarmul sunetelor bicicletelor. Aşază caietul pe parapet, dorindu-şi să-l fi dat cuiva, de exemplu fetei din stația de au-tobuz. Nu e în stare să-l arunce. O moleşeală ciudată, o detaşare, l-a acaparat complet şi nu poate gândi şi nici acționa altfel decât cu încetinitorul.

Se pregăteşte să se urce pe parapet, mâinile umede îi alu-necă pe beton, când aude pe cineva în spatele lui spunând:

– Stai!

Se întoarce. E ca şi cum s-ar privi într-o oglindă distorsio-nantă. Bărbatul are obrajii supți, țepi de câteva zile pe barbă, iar claia dezordonată de păr s-a rărit şi e semănată cu argintiu. Ține în mână o legătură de cărți de vizită. O crestătură îi brăzdează unul dintre obraji, iar mâneca stângă e ruptă şi pătată cu ceva de culoarea ruginii. Are ochi ca de leopard, arzând cu o înspăimântătoare intensitate.

– Aseem, spune străinul care nu e un străin, gâfâind de parcă ar fi alergat, cu glasul puțin întretăiat. Nu...

Dejaîncepe să dispară. Aseem întinde o mână şi nu întâlneşte nimic altceva decât aerul. Un milion de întrebări i se ridică în minte, dar înainte de a putea vorbi imaginea a dispărut.

Primul impuls al lui Aseem este să sfideze. Ce-ar fi dacă ar sări în râu acum - ce ar însemna asta pentru viitor, pentru cau-zalitate? Ar fi modul lui de a ieşi dinjocul pe care oraşul îl joacă cu el, de a-i spune: m-am săturat de şmecheriile tale. Dar impul-sul se stinge. În schimb se gândeşte la buclele cauzale de ordi-nul doi ale lui Om Prakash, la apusul soarelui peste Fortul Roşu, la străduțele întortocheate ale oraşului vechi, şi la moartea dor-mitând sub pleoapele cetățenilor săi. Se aşază încet pe trotuarul prăfuit. Îşi acoperă fața cu palmele; umerii i se scutură.

După mult timp se ridică în picioare. Drumul dinaintea lui l-ar putea duce oriunde, la colonada decolorată şi zarva lumi-noasă din Connaught Place, la liniştea parcurilor publice cu mingile lor de crichet abandonate şi leagăne silențioase, la ve-chile clădiri guvernamentale unde, printre bungalow-uri ador-mite, copaci bătrâni se întrețin cu adunări somnolente de vaci.

Străzile prăfuite, bulevardele largi şi monumentele decăzute din Delhi se întind în fața lui, piețele zgomotoase, murdare, turnurile high-tech din sticlă, enclavele fițoase ale bogătaşilor cu citadelele lor, lustragiii şi cerşătorii de la colțurile străzilor... Trebuie doar să facă un pas şi oraşul îl va înghiți, îl va primi aşa cum un fluviu primeşte morții. El e un corpuscul în ve-nele lui, binecuvântat sau blestemat să trăiască şi să moară în interiorul lui, întrezărindu-şi din când în când rostul, dar niciodată pe de-a-ntregul.

Fixând fără să vadă larma luminoasă a autostrăzii, îi vine o idee nebunească, despre care îşi dă seama că fierbea de câtva timp sub suprafața conştientei. Îşi aminteşte de o poză pe care a văzut-o într-o carte pe când era copil: o imagine din satelit a Asiei noaptea. Pe masa întunecată a globului erau bulgări de lumină; ca nişte ciuperci luminiscente, se gândise el atunci, întinzându-şi tentaculele în beznă. Se întreabă dacă vastitatea şi complexitatea sunt condiții suficiente pentru o trezire lentă, pentru atingerea conştientei. Se gândeşte la Om Prakash, rân-jetul său prostesc şi clătinarea capului, la strania sa intimitate cu albinele. Oare Om Prakash îi va spune cine este în rea-litate Pandit Vidyanath, şi ce înseamnă că „lucrează pentru oraş"? Nu prea crede. Ceea ce trebuie el să facă, înțelege în cele din urmă, este ceea ce a făcut tot timpul: să-i caute pe cei ca el, cei săraci şi disperați, şi pe aceia care merg cu moartea în ochi. Nevoile oraşului sunt bizare, de nepătruns. Este o entitate în toată regula, extinzându-se în fiecare zi, înghițind sa-tele din jur, traversând Yamuna care a fost odată granița lui, creând oraşe satelit, oraşe-copii pe care în final le va devora. Acum sapă în pământ, iar mai târziu îşi va întinde degetele lungi înspre stele.



Cel mai mult are nevoie în acest moment de cineva cu care să poată

vorbi despre toate astea, cineva care să-i ia în serios ideile nebuneşti. Ar fi fata din stația de autobuz, cea pe care o salvase în Nai Sarak. Om Prakash trebuie să aibă adresa ei. Ea voia să vorbească; poate va voi să şi asculte. Îşi aminteşte desenul pe care i-l arătase şi se întreabă dacă viitorul ei are ceva de-a face cu Delhi-viitor, oraşul care îl intrigă şi îl îngrozeşte: Delhi cel cu udan khatolas, „navele care zboară între lumi", cu oamenii înfometați şi părăsiți în catacombe. Îşi doreşte să-i fi pus eului său din viitor mai multe întrebări. Se teme că e posibil (dar nu sigur, niciodată nu e atât de simplu) să îl aşteapte un fel de violență, nu numai violența lipsurilor, ci o luptă care se întrezăreşte neclar, care îi va tăia obrazul şi îi va răni brațul, iar sufletului său îi va face lucruri de nedescris. Dar deocam-dată nu poate face nimic, aşa cum e prins în propriul său flux temporal. Îşi ia caietul. Pare ciudat de greu în mâinile lui. Ştergându-şi lacrimile lipicioase, pleacăîmpleticindu-se încet în noapte.